

«فرسنگنامه حقوق بشر اسلامی ۳»

# اسلام و حق حریم خصوصی

تالیف: دکتر عباس خواجه سیری  
عضویت علمی دانشگاه وکیل دادگستری

سرشناسه : اسلام وحق حریم خصوصی ۱۳۳۹

عنوان وپدیدآور : اسلام وحق حریم خصوصی

دکترعباس خواجه پیری

مشخصات نشر : تهران : انتشارات آثار سبز ۱۳۹۲

مشخصات ظاهری : ۱۶۴ صفحه - پالتویی

شابک : ۵-۲-۹۳۶۰۹-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتابنامه

موضوع : حریم شخصی - جنبه های مذهبی - اسلام

رده بندی کنگره : ۱۱۹۲:۵ الف ۸۵ خ / ۱۷ / ۲۳۰ BP

رده بندی دیویی : ۲۷۹ / ۴۸۳۱

شماره کتابشناسی ملی : ۳۱۱۲۹۰۷

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۲

شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه

بها : ۶۹۰۰۰ ریال

چاپ و نشر این اثر بدون تغییر درمحتوای آن

با اطلاع قبلی صاحب اثر بلامانع است .

## صفحه

- ۵ - فهرست مندرجات
- ۸ - دیباچه مؤلف
- ۱۱ - مقدمه
- ۱۵ - اهمیت حق حریم خصوصی
- ۲۰ - مفهوم حریم خصوصی
- ۲۵ - مرز حریم خصوصی و حوزه عمومی
- ۲۹ - ضرورت رعایت حریم خصوصی
- ۳۳ - قلمروی حریم خصوصی
- ۳۹ - مصادیق حریم خصوصی
- ۵۳ - اهمیت حریم خصوصی در اسلام
- ۵۶ - مبانی حق حریم خصوصی در اسلام :
  ۱. اصل کرامت ذاتی انسان
  ۲. اصل عدم ولایت انسانها بر یکدیگر
  ۳. اصل عدم جواز مداخله در امور دیگران
  ۴. اصل حرمت خون، مال و عرض اشخاص
  ۵. اصل خصوصی بودن امور اشخاص
  ۶. اصل سلطه‌ی انسان بر شئون خویش
  ۷. حکم عقل و وجدان

- ۶۸ - قلمروی حریم خصوصی در اسلام :
- ۷۰ ۱. ممنوعیت ممنوعیت تجسس و تحسس
- ۷۶ ۲. ممنوعیت ورود غیر مجاز به خلوتگاه اشخاص
- ۸۳ ۳. ممنوعیت هتک ستر و اشاعه فحشاء
- ۸۷ ۴. ممنوعیت عیب جوئی از دیگران
- ۹۶ ۵. ممنوعیت بدگمانی به دیگران
- ۱۰۰ ۶. ممنوعیت غیب از دیگران
- ۱۰۹ ۷. ممنوعیت هتک آبروی اشخاص
- ۱۱۵ ۸. ممنوعیت سخن چینی
- ۱۱۹ ۹. ممنوعیت استراق سمع
- ۱۲۱ ۱۰. ممنوعیت استراق بصر
- ۱۲۴ ۱۱. ممنوعیت ناسزاگویی و دشنام
- ۱۲۸ - حریم خصوصی خانواده در اسلام
- وظیفه دولت اسلامی در حفظ حریم خصوصی اشخاص
- ۱۳۷
- ۱۴۱ - نقض مشروع حریم خصوصی :
- ۱۴۱ ۱. تزامم با حقوق و مصالح عامه
- ۱۴۳ ۲. تزامم با حقوق دیگران
- ۱۴۳ ۳. امر به معروف و نهی از منکر

- اصل امر به معروف و نهی از منکر و حق حریم خصوصی  
۱۴۸
- تفاوت دیدگاه اسلام و غرب در خصوص حق حریم خصوصی  
۱۵۳
- چالش های حریم خصوصی در جهان امروز  
۱۵۷
- منابع و مأخذ  
۱۶۳

## دیباچه مولف

بنا به دعوت رایزن محترم فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مسکو، اواخر آذر ماه سال گذشته توفیقی دست داد تا در معیت مسئولان محترم بنیاد بعثت به کشور روسیه سفر کنیم و زمینه ها و راهکارهای توسعه ی فعالیت های فرهنگی در آن سرزمین را از نزدیک بررسی و بر اساس امکانات موجود ، برنامه ی اجرایی لازم را تدوین نماییم.

در این سفر ملاقات های مفید و پرباری با شخصیت های مختلف دینی و فرهنگی روسیه و تاتارستان انجام پذیرفت که بویژه در جلساتی که با مسئولین ادارات امور دینی آن دو جمهوری برگزار شد، شاهد اظهار علاقه شدید آنان به ارائه کتب و متون اسلامی و حتی کتاب درسی در زمینه های معارف و اخلاق اسلامی بودیم.

ابراز تمایل وافر مسئولین فوق و نیز جمعیت قریب بیست میلیون مسلمان در فدراسیون روسیه و بویژه در جمهوری های شمال قفقاز و ساحل ولگا ، و نیز مخاطبین فراوان مسلمان و غیرمسلمان در سایر کشورهای

اتحاد جماهیر شوروی سابق ( که به زبان روسی تسلط دارند ) ، همچنین عادت بسیار پسندیده اکثریت مردم آن دیار به مطالعه در وسائل نقلیه عمومی، موجب گردید موسسه نهضت ترجمه ( که از قریب یکسال پیش فعالیت خود را در زمینه ترجمه و نشر الکترونیکی متون مربوط به معارف اسلامی آغاز نموده است ) جامعه روسی زبان را به عنوان مخاطب اصلی خود قرار دهد و سازماندهی فعالیت خویش را در این راستا معطوف دارد.

اینجانب نیز به پشتوانه ی مطالعاتی که در بیش از یک دهه در زمینه ی حقوق بشر اسلامی دارم ، بر آن شدم تا با تدوین متونی نسبتاً روان و کم حجم ، و ترجمه و نشر آن به زبان روسی، اصول مترقی حقوق بشر اسلامی را برای آنان ارائه و تبیین نمایم.

بنا به توصیه مدیر عامل محترم بنیاد بعثت ، مقرر شد تا همزمان با ترجمه ی این اثر به زبان روسی، متن فارسی آن نیز منتشر گردد.

خداوند متعال را بر این توفیق شاکرم و از درگاه ربوبی  
او توفیق تداوم این اقدام را مسئلت دارم.

دکتر عباس خواجه پیری

فروردین ۱۳۹۲ هجری شمسی

www.ketab.ir



يا ايها الناس انا خلقناكم من  
 ذكر و انثى و جعلناكم شعوباً و  
 قبائل لتعارفوا، ان اكرمكم عند  
 الله اتقيكم، ان الله علیم خبير  
 قرآن کریم - سوره حجرات - آیه ۱۲

#### مقدمه

موضوعات یافتن حقوق بشر، به لحاظ فطری بودن آن، قدمتی معادل عمر بشر در جهان خاکی دارد و از آن زمان که انسان بر این کره خاکی استقرار یافت، مقوله‌ی حقوق بشر نیز متولد گردید و با تعدد و تکثر انسانها و جوامع بشری، رشد و توسعه پیدا کرد و همواره منشاء مبارزات و نهضت‌های حق طلبانه و آزادی خواهانه گردید و بعنوان آرمان جاویدان بشر باقی ماند.

مورخین در کاوشها و مطالعات خود به اسنادی دست پیدا کرده اند که به لحاظ قدمت تاریخی به بیش از ۲ هزار سال قبل از تاریخ میلاد حضرت مسیح (ع) تعلق دارند و در متن آنها بر حقوق طبیعی انسانها و آزادیهای اساسی تاکید شده است.

ظهور دین اسلام در سال ۶۱۰ میلادی نیز یکی از زرین ترین و جاویدترین فصول تاریخ بشریت است که به لحاظ محتوای تعالیم آن، بویژه در زمینه حقوق انسانها، در اندک زمانی در بخش وسیعی از جهان مورد پذیرش و استقبال انسانهای تحت ظلم و ستم قرار گرفت و پیروان بسیاری پیدا کرد.

بنا به گفته ابرو العلامودودی، متفکر و محقق مشهور، غریبها عادت دارند که هر امر خوبی را به خود منتسب کنند و چنین وانمود سازند که همه مواهب و فضایلی که بشریت بر آن دست یافته است، از ایشان نشأت می گیرد، حال آن که مگناکارتا (منشور کبیر انگلستان) بعنوان نخستین سند تاریخی غرب در زمینه حقوق بشر، که در سال ۱۲۱۵ میلادی توسط جان (پادشاه وقت انگلستان) صادر گردید، بیش از ششصد سال پس از ظهور دین اسلام صادر شده است و این سند و اسناد متعاقب آن، دلیل محکمی بر عقب ماندگی غرب از قافله حقوق بشر و عدم توجه آنان به منزلت انسانی و تاخیر در مبارزه آنان با ظلم و ستم هایی که طی قرون متمادی بر بشریت

رفته است ، محسوب می گردد.

مطالعه مفاهیم حقوق بشری در تعالیم اسلام بوضوح گویای آنست که نظام حقوق بشر در شریعت اسلام و تعالیم پیامبر اکرم(ص) در مقایسه با آنچه در غرب مورد ادعا قرار می گیرد ، به مراتب کامل تر و جامع تر است، و علت این امر تفاوت اساسی دو نظام حقوقی غرب و اسلام در نگرش به انسان و ویژگی های مادی و معنوی اوست.

در شریعت اسلام، ملاک های فضیلت ، انسانیت و معنویت انسان مورد توجه خاصی قرار گرفته است، حال آنکه دیدگاه غرب نسبت به انسان مبتنی بر عوامل معنوی و اخلاقی نیست.

از طرفی چون اخلاق و مذهب می تواند به عنوان قوی ترین پشتوانه ی اجرای حقوق بشر و حمایت از آن، کاربرد داشته باشد ، لذا تقویت ارزشهای اخلاقی و مذهبی در هر جامعه سبب توسعه حمایت از حقوق بشر می گردد . و انحطاط اخلاقی یا بی توجهی به ارزشهای مذهبی نیز در نقض و سلب حقوق بشر تاثیر مستقیم و منفی

دارد. بر این اساس چنانچه قانونمندیها و مقررات لازم الاجرا در جامعه از پشتوانه عظیم معنوی و اعتقادی افراد آن جامعه برخوردار نگردد، در نهایت نتیجه مطلوب و مورد انتظار بیار نخواهد آورد.

عدم توجه ارگانهای حقوق بشری سازمان ملل متحد و اسناد بین المللی موجود به مذهب و اعتقادات دینی موجب عدم موفقیت در توسعه حمایت از حقوق بشر در دنیای امروزی گردیده است، که نتیجه ی آن وضع رقت بار و اسف بار ناشی از نقض حقوق انسانهاست که همه روزه در تمامی نقاط دنیا شاهد آن هستیم .

در این سلسله مقالات ما برآنیم تا با معرفی اجمالی پاره ای از تعالیم ناب اسلامی ، حقانیت شریعت متعالی اسلام را در مقایسه با ادعاهای پرطمطراق ولی پوچ و بی اساس غربی ها بیان کنیم تا همگان بدانند که بشریت تا چه حد و امدار تعالیم اسلام و شریعت پیامبر خاتم (ص) است.